

Limburgensis Ducatus nova descriptio

<https://hdl.handle.net/1874/429045>

LIMBURGENSIS
DUCATUS
NOVA DESCRIPTIO
Auctore
AEGIDIO MARTINI
Anno Domini 1603.

LEODIGENSIS

JUGA
CENSIS
DUCA

DIOECESIS
REKEMENSIS

Gulick
JUS
PARS

LEODI
ENSIS
SIS
DIOECESIS
PARS.

Miliaria Germanica communia

SEP. 20. TENT. 25. RIO

MERIDIES 25

54
53
52
51
50
49
48
47
46
45
44
43
42
41
40
39
38
37
36
35
34
33
32
31
30
29
28
27

45 50 55 60 65 70 75 80 85 90

482x50

1107.25

Limburgensi permagna illa Silva vulgo dicta *Fangne*, sub brevibus Arbutis insigne venationis præbens delectamen-
tum. Atque hæc dicta sunt que ad ipsam Civitatem, & Ducatum Limburgensem atinent. Ducatu Limburgico
concentrari solent tres aliæ Civitates, quarum quæque Comitatus prærogativa nitet: hæc sunt *Valckenburgum*, *Dal-*
hemium, & *Rolducum*, de quibus nunc ordine dicamus: *Valckenburgum*, Gallis *Fauquemont*, Opidum elegans, in
territorium amplum & pagos aliquot jurisdictionem habens, tibus magnis Milliaribus ab Aquilgrano, & duobus
minoribus ab Ultrajecto distans. Territorium ejus fertilissimum est, seu ipsam Frumenti stationem, seu Pecudum
pastum inspicias: a quo non procul Monasterium *S. Gerlaci* structura non minus quam antiquitate conspicu-
um visitat. Ceterum Comitatus Valckenburgicus occupatus fuit a Duce Brabantia *Joanne* ejus nominis 111, qui
vi & armis illum Raynouto Valckenburgi Domino eripuit: qui cum esset homo molestus atque Trajectenses ad
Mosam injuria & damno afficeret, a nominato Duce victus & captus fuit. *Dalhemium* opidulum tenue, Arcem
parvi momenti habens. Distat Aquilgrano tribus Miliaribus majoribus, duobus Leodio. Erectum est in Comita-
tum, & aliquot Pagos & agros trans Mosam sub ditioe sua habet. Henricus 11 ejus nominis Dux Brabantia eo
potitus est, terrisque sui Domini adjeit. Ad *Dalhemium* pertinet insignis Abbatia *Vallis Dei*, cujus Abbas inter
primores illius territorij primas obtinet, & præter hanc alia Abbatia *S. Crucis*. *Rolducum* Opidum vetus cum Arce
vetusta, distat Valckenburgo ad unum miliare, estque quartus status & jurisdictio Vitramosana, habetque sum-
mum tribunal, sed inspectioni & reformationi Consilij Senatorij Brabantia subest. Silentio non est prætereundus
hic *Pagus Carpen* vulgo, inter Iuliacum & Coloniam, ad duo Miliaria majora a Rheno distans, Opidulo par est
magnitudine, Ecclesiam Collegialem, ut vocant, habens, & jus nundinarum ac Fori, quo plurimæ merces adve-
hantur, & magna populi multitudo confluit: habet etiam vicinam Arcem munitam. Hanc anno *1157*
Gulielmus Nassavius, Princeps Arausinus trajecto Rheno cepit, & præsidio munivit. Hæc autem omnia simul
collecta dominium non contemnem conficiunt: quod a proprio domino regi solebat: Sed Duces Limbur-
gici occuparunt sibi subegerunt: quamvis seorsum præfectum accipiat, qui una cum præsidio satis valido ibi-
dem commoratur. Totæ hæc ditio præter Mosam tres alios habet rivos, qui in Fluvios desinunt. *Berwinum* scilicet
alluens *Dalhemium*, *Gendam*, qui Valckenburgo, jungitur, & *Wormam* præterlabentem *Rolducum*. Ceterum tam
Ducatus Limburgensis quam reliqui status & dominia modo dicta, tribus constant membris, nimirum Ecclesiasticis
qui primum constituunt, Nobilibus qui secundum, & tertium superiora tribunalia & sedes judiciales complectitur.
Ducatus autem Limburgensis quinque districtus seu membra complectitur quas *Bancas* nominant, *Hervium*, *Spre-*
montium, *Balenium*, *Walhornum*, & *Montzium*: quarum prioribus duabus Majores, tribus autem posterioribus Dros-
sardi Magistratus vice præfunt. Atque hæc de Ducatu Limburgensi deque locis ab eo dependentibus dicta suffici-
ant, ad reliqua transeo.

Flumina

DUCATUS LIMBURGENSIS. AB EO QVE DE- PENDENTIA.

DUCATU Limburgensi, quem hæc Tabula exhibet, cuique a Metropoli Limburgo no-
men est, conregionales ad Occasum Leodium & Trajectum ad Mosam, per celebres
ambæ Civitates, ad Boream Ducatus Iuliacensis, ad Ortum Vrbis Imperialis Aquilgra-
num & Monasterium *S. Cornelij*, ad Meridiem Comitatus Francimontius & Aqua
Spadanae. Totus iste Tractus ut æstate ob varietatem loci & oculorum aspectum est ju-
cundissimus, ita hieme admodum ingratus est. Toto enim illo tempore gelu horret, & Cæli qua-
ob sui altitudinem quibusdam in locis nix magnam partem æstatis perdurat. Ager omni-
um rerum ad hominum necessitatem faciendum (vino ob Cæli inclementiam excepto)
feracissimus. Optimum enim profert Triticum & Far ex quo panem candidissimum con-
ficiunt. Pæscua saginando pecori optima sunt, unde casei delicati saporis copiam habent:
Herbas colligunt efficaces, tam morbis curandis, quam esui accommodas. Sulphur item solum feracissimum est,
per cujus subterranea veto simile est labi fontes calidos Aquilgraneses ab omni ævo mirabiles. Sicuti nuper in ist-
dem partibus Stanni & Plumbi Fodina reperta est, argumentum non exiguum de inveniendis forte aliquando Auri
vel Argenti ibidem incunabulis. Inter vero Walhornum & Montzium reperitur Fodina ejus Lapidis cineracei, e
quo æs fit, Medicinæ utilis, qui *Cadmia* Plinio & *Lapis ærosus* non ita multum a Pyrite Lapide diversus. Verba Pli-
nij lib. xxxiv cap. 1 hæc sunt: *Fit & Æs e Lapide æroso, quem vocant Cadmiam*. Et cap. x ejusdem libri: *Quamque
ipse Lapis ex quo fit Æs Cadmia vocatur*. Germani *Corallium* vocant: officinæ *Climiam* & *Cathimiam* & *Lapidem Cala-*
minarem. Similis Lapis videtur inveniri in Cypro Insula: sed cis Alpes vix alius præter Limburgensem alibi reper-
tur. Regio Limburgensis Comitatus olim titulo duntaxat ornata, in Ducatus dignitatem evecta est Anno *1157*
clxxi ab Imperatore Frederico cognomento Barbarossa: fueruntque hujus regionis Principes etiam quondam
Duces Lotharingia. Tandem, Henrico ultimo Lyburgia Duci sine Prole mascula defuncto, Ioannes 1 ejus
nominis, Dux Brabantia, successit anno *1157* ccxciii. Hic tamen antea legitime hunc Ducatum emerat, armis
tamen sibi comparavit, victo Raymundo Comite Geldria qui illum occupaverat: in quo prælio Comes Geldriae
cum Episcopo Colonienfi captus fuit: ceciderunt ex ducibus Henricus Luxemburgensis Princeps, Fratres ejus tres,
omnes socij Comitum Geldrensis. Dux Ioannes hac victoria potitus Arcem *Worone* vulgo dictam diruit, dirutam
solo æquavit: atque ita ex illo tempore Ducatus Limburgicus Ducibus Brabantia cessit. Ex hoc Ducatu epusque
Principibus ex stirpe Lotharingica originem ducentibus ortus est primus Rex Portugallia, *Henricus* videlicet, Dux
Lotharingia, Comes Limburgicus, Vir animo magnus, manuque promptus: sicuti plenius & planius Annales
Hispanica memorant, nosque in descriptione Portugallia supra diximus. Metropolis totius Ducatus est *Limbur-*
gum in alta rupe situm, undique prærupta & profunda Valle munitum: natura magis loci quam humano ingenio ab
omni parte inaccessum: nisi qua Meridiem spectat, ubi terra altius insurgens in immensam a Civitate usque pla-
nitiem paulatim descendit. Arcem habet hæc Civitas in parte decliviori qua Boream spectat, ex purissimo Mar-
more de genere Iaspidis communis, cujus solum istud prope vicum *Hevermont*, & alibi copiose ferax est, condi-
tam. Situs vero Arcis declivior mirus videri non debet, tametsi alias Arx altissimum clivi obtineat, intuenti potis-
simum loci suburbia, qualia & quanta olim fuerint, Civitate ipsa pene duplo majora. Proinde factum omnino est,
ut Arx in medio constitueret, Civitati & suburbij utrimque dominatura. Idne recte factum sit nec ne, eminente plus
æquo potissimum Civitate, & dirutis suburbij, non ausim probare: Sed *Gastonius* Spinola Comes Bruacensis
hujus Ducatus totiusque Terræ Ultramosanae hoc tempore Gubernator, ne inde vim metuat Arci, insigni opere
binas Civitatis Portas novas fecit, ad hostium vim non minus quam insidias eludendas apprimè compositas. Al-
luitur Civitas fluvio *Wesio*, qui insigni piscium genere ferax est: Trutas vocant Salmoni sapore & magnitudine
nonnumquam comparandas, cum ingenti copia Cancrorum, quos dictus fluvius vel potius rivus, nam hic æstate
quandoque tota alveo exarscit, inter filices & fissuras seu rimas Rupium, pinguitur nutrit. Huic Vrbis natalem
suam debuit *Ioannes Flemingus* Civis Antverpiensis, vir doctus & Poeta insignis: atque eadem Cive gaudet *Rema-*
clio Fuschio homine cruditissimo, qui multos libros variaque opera in lucem emisit. Opidani plerique Lanificijs
dant operam, vimque magnam pannorum quotannis conficiunt, & in varias Inferioris Germaniæ Partes distribu-
unt. Prope Civitatem multum Ferri conficitur, habita ad hoc speciali fornace & officina, in cujus sumptus vix sex
millia Caroleorum quotannis sufficiunt. Ipsa autem Civitas nihil habet quod ab ædificijs sit laude dignum. Parva
epim est, duabusque tantum Portis pervia, & difficilis ascensu habitantibus. Templum habet unicum *D. Geor-*
gio sacrum, cui præest proprius Præpositus. Hanc Urbem Ioannes Austriae per deditionem occupavit, quum
copias suas eo duxisset, Arce *Hende* illi antea prodita a quodam militum Duce. Qui eo loci præfectus erat, com-
meatus, pilas & pulverem tormentarium sibi postulaverat, cum rumor increbuisse, Austriacum cum exercitu ad
urbem obsidendam adventare, promittens Ordinibus, si ista reciperet, se omnem hostilem impetum repressurum.
Missa omnia quæ postulavit, sed quæ jactarat, non perfecit: siquidem ad primum hostis appulsum in colloquium
devenit, eique urbem nulla parata defensione tradidit. Non procul *Limburgo* extra tamen ejus ditionem versus
Meridiem scaturiunt *Spadani Fontes*, celebritate sua nulli non noti. Inter *Walhornum* & *Montzium* reperiu-
tur Colles vulgo dicti *Kelmerghen*, a copia Metallum sive Lapidum, cujus supra mentionem fecimus, qui ex istdem
copiosissime eruitur, nomen sortiti: ad quorum defensionem, & proventus conservandos jam dictus Comes Prop-
ugnaculum ibidem erexit. Sed incauto milite id ante annos aliquot combusserunt Batavi. Adjacet Civitati
Limburgensi,

V u u u

Limburgensi,